

JAARVERSLAG 2015

EEN VAN DE 100 MOOISTE GEBOUWEN TER WERELD

Stichting De Golf

INLEIDING

Het jaar 2015 heeft in het teken gestaan van de uitbreiding van het museum. Na jaren van voorbereiding kon de aannemer aan de slag in de voormalige Catamaranschool om deze om te bouwen tot het nieuwe museum van de Amsterdamse School. Voor het museum betekende dit extra werk. Niet alleen de verbouwing moest tot een goed einde worden gebracht, ook moesten de plannen voor de vaste expositie over de Amsterdamse School vorm gegeven worden. Tegelijkertijd draaide het museum door met weer nieuwe exposities en rondleidingen. Hierdoor was er dubbel succes. Een forse toename van het aantal bezoekers en tegelijkertijd uitzicht op de realisatie van een spectaculair grootschalige nieuwe uitbreiding van het museum.

INTERNATIONALE WAARDERING

Het Schip is internationaal beroemd. De grote belangstelling en de vele publicaties, maken dat wel duidelijk. Het aardige is dat er in 2015 een extra erkenning kwam. Door de Belgische krant De Tijd werd Het Schip zelfs uitgeroepen tot één van de 100 mooiste gebouwen ter wereld. Daarmee kwam het in het rijtje te staan van de Taj Mahal in India, de Sint Pieter in Rome, de Sagrada Familia van Gaudi in Barcelona en het Empire State Building in New York.

Het bleef niet bij deze erkenning. De Getty Foundation uit Los Angeles heeft Museum Het Schip geselecteerd voor haar internationale project Keeping it Modern. Beroemde gebouwen in de wereld, waaronder die van Erich Mendelsohn in Duitsland, Frank Lloyd Wright in Amerika, Mackintosh in Schotland en Le Corbusier in India zijn hiervoor uitgekozen. Het doel is om gebouwen uit de twintigste eeuw een nieuwe dimensie te geven zodat ze het publiek blijven aanspreken. Museum Het Schip kreeg van de Getty Foundation hiervoor een cheque ter waarde van 180.000 dollar. Dit bedrag was bestemd om de restauratie van Het Schip te documenteren en te presenteren. Hiervoor is samen met Eigen Haard en architectenbureau Archivolt een werkgroep opgericht, die onderzoek verricht naar materiaalgebruik en symboliek van Het Schip. Uiteindelijk zal dit resulteren in een boek en een expositie over de restauratie.

Een andere erkenning die het museum wil realiseren is het verkrijgen van de status van Werelderfgoed. Het Schip en de Dageraad zijn weliswaar erkende Rijksmonumenten, maar staan toch nog niet op de Unesco-lijst van werelderfgoederen. De commissie die de voorlopige lijst voor Nederland van Werelderfgoed-kandidaten een paar jaar geleden heeft opgesteld, had het advies gegeven om te onderzoeken of Het Schip, al dan niet met andere complexen, deze status zou kunnen krijgen als toonbeeld van de volkshuisvesting. Daarom heeft Museum Het Schip hiertoe een aantal stappen ondernomen. Met steun van stadsdeel West en het Bureau Monumenten & Archeologie (BMA) was in 2014 al een symposium met deskundigen in gebouw Het Sieraad in de Baarsjes georganiseerd. Op 29 juni 2015 kreeg dit een vervolg met een expertmeeting in Bezoekerscentrum De Dageraad. Ter voorbereiding hiervan had een stagiaire bij museum Het Schip, Mare Sommermeier, een onderzoek gedaan naar de volkswoningbouwprojecten in Nederland. Van de tweede expertmeeting is weer een uitgebreid verslag gemaakt en zijn adviezen voor het vervolgtraject opgesteld.

NIEUWJAAR 2015

Museum Het Schip organiseerde op 30 januari een grootse nieuwjaarsborrel. Daarvoor werd nog gebruik gemaakt van de gymzaal van het schoolgebouw De Catamaran. Ongeveer 150 mensen waren op het festijn afgekomen. Er was een muzikale rondleiding in Het Schip met het Ensemble Lumaka waarbij muziek uit de ‘roaring twenties’ werd gespeeld. De Amsterdamse School als Gesamtkunst. Dit naar architect Wijdeveld, de hoofdredacteur van het tijdschrift Wendingen, die de integratie van de verschillende kunststromingen in de Amsterdamse School voorstond. Daarbij zag hij ook een directe relatie met muziek. Zoals de muzikant bouwt aan zijn noten, doet de architecten dit met bakstenen.

Tijdens het nieuwjaarsfeest was er ook een optreden van het improvisatietheater De Lelijke Eendjes. Deze speelde een Amsterdamse gemeenteraadsvergadering uit 1920 na waarbij het stadsbestuur discussieerde over de hoge kosten van sociale woningbouw en dan met name de bouw van Het Schip. Het was de toenmalige wethouder Floor Wibaut die de bouw van Het Schip in die raadsvergadering heeft verdedigd. Tijdens het toneelstuk kwam net als op de raadsvergadering de vraag aan de orde of arbeiders recht op mooie huizen en schoonheid hebben. Ratatouille TV heeft van dit toneelstuk opnamen gemaakt en deze later uitgezonden.

UITBREIDING AMSTERDAMSE SCHOOL MUSEUM

De bouwcontainers waren er al enkele dagen eerder maar op 1 mei is aannemer Vastbouw gestart met de verbouwing van het voormalig schoolgebouw De Catamaran. Het was nu of nooit. Langer uitstel was in verband met leegstand onverantwoord. Alle vergunningen waren binnen. Bovendien waren er schaalvoordelen omdat het hele Schip door woningcorporatie Eigen Haard gerestaureerd gaat worden.

Maar een verbouwing gaat niet zonder geld. Daarom is er in 2015 door de sponsorgroep binnen het museum hard gewerkt aan het binnenhalen van financiële middelen om zowel de verbouwing als de inrichting te bekostigen. Daarbij had het museum steun van een fondsenwerver: Suzanne Kooij van het bedrijf Ars Memorandi. Nadat al eerder het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting, de Provincie Noord Holland en de Vereniging Rembrandt een bijdrage hadden toegezegd kwamen er toezeggingen van diverse fondsen. Ook waren er particulieren die donaties gaven, sommigen eenmalig, anderen voor vijf jaar. Op de laatste Vriendendag was er zelfs een Vriend van het museum die aanbood om de zonnepanelen op het dak, die in verband met de kosten aanvankelijk weg waren wegbezuinigd, te financieren. Zo komen deze er alsnog.

In de nieuwe uitbreiding van het museum komt op de eerste verdieping een vaste expositie over de Amsterdamse School. Een werkgroep had hiervoor een expositieplan opgesteld. Op basis van dit expositieplan is in 2015 een externe projectleider aangesteld, Heske Dam. Vervolgens is gezocht naar een vormgever die de expositie zou kunnen inrichten. Hiervoor waren vier ervaren bureaus geselecteerd. Uiteindelijk is de keuze gevallen op Onne Brouwer van het bureau Designwolf. Hij heeft eerst een voorlopig en later een definitief ontwerp voor de expositie opgesteld. Dit verrassende ontwerp is uitvoerig met de werkgroep besproken en zal uiteindelijk in 2016 gerealiseerd worden.

CONTINUERING VAN EXPOSITIES IN 2015

In 2015 is een aantal exposities binnen het museum gecontinueerd. Dat zijn de vaste exposities, zoals het krotje over de woonomstandigheden van vóór de Woningwet, de expositie straatmeubilair, de museumwoning en de foto-expositie over de Amsterdamse School. Maar ook een aantal tijdelijke exposities zijn gecontinueerd.

Expressief ontwerp.

De expositie *Expressief Ontwerp* in het postkantoor is bijvoorbeeld – met een onderbreking van enkele maanden- door blijven lopen. In deze tentoonstelling werd werk getoond van beroemde Amsterdamse School kunstenaars als Hildo Krop, Chris Lebeau en Fons Reggers. Ook staat er een gipsen beeld van Marinus Vreugde, een haardscherm van Winkelman en een naaitafeltje van architect Han van Loghem. In 2015 is er wel een kleine herschikking geweest omdat verschillende bruiklenen terug moesten naar de eigenaar. Hiervoor in de plaats zijn objecten uit de eigen collectie van het museum gekomen. De tentoonstelling was een kleine ‘appetizer’ voor de uitbreiding van het museum.

Boekbeeld

Een andere expositie die in 2015 gecontinueerd is, was de expositie *Boekbeeld* over omslagen en boekbanden van de Amsterdamse School. Deze expositie vond plaats in een woning van Het Schip. Deze woning was door woningcorporatie Eigen Haard speciaal hiervoor beschikbaar gesteld. De expositie liep door tot 15 maart. Zowel Het Parool als de NRC hadden goede recensies over de tentoonstelling. Na 15 maart is de tentoonstelling niet direct afgebroken maar was deze nog enkele maanden op afspraak voor groepen te bezichtigen. Bij de tentoonstelling *Boekbeeld* organiseerde Museum Het Schip ook enkele workshops voor kinderen, waarbij ze een boekje met een eigen boekomslag konden maken

NIEUWE EXPOSITIES IN HET SCHIP

Ondanks de vele energie die in de voorbereiding van de Vaste expositie voor de uitbreiding is besteed, heeft het museum in 2015 toch ook nieuwe exposities kunnen tonen.

Meesterlijk design en ambacht

In het postkantoor van Museum Het Schip vond in de maanden september t/m november een preview plaats van het event *Meesterlijk design en ambacht* dat op het Westergasfabriekterrein gehouden werd. Aan dit jaarlijkse event deden designers, modeontwerpers, foodkunstenaars en vaklieden mee. Het event was een ode aan schoonheid en vakmanschap. In Museum het Schip kon men werk zien van onder meer zilversmid Paul Derrez, fijscheerspecialist Esme Hofman, edelsmid Anke Akerboom, parfumeur Baruti, glasfabriek Royal Leerdam Crystal, tassenontwerper Hester van Eeghen, sieraadkunstenaar Marianne Moerman, schoenontwerper Alexander Khorikian en studente Wies Vile van de opleiding *SintLucas*.

Kunst in Amsterdam-West

Al weer een traditie waren de kunstexposities bij het museum. Op initiatief van Stadsdeel West is in 2013 een project gestart om beeldende kunstenaars in Amsterdam-West de kans te geven bij het museum te exposeren. De kunstenaars werden gevraagd om de Amsterdamse School als inspiratie te gebruiken bij het maken van moderne kunst. In 2015 is dit project voortgezet met een aantal nieuwe exposities van beeldende kunstenaars uit West.

Anita Núñez Larraz

De eerste twee maanden van 2015 liep nog de expositie van de kunstenaar Anita Núñez Larraz. Deze beeldhouwster exposeerde vooral figuratieve, zeer expressionistische sculpturen, zowel in brons als in steen. De beelden van Anita Núñez Larraz werden op ambachtelijke wijze vervaardigd. De kunstenaar haalde de inspiratie voor haar werk o.a. uit historische culturen als de Azteken en de Inca's. Haar werk is veelal figuratief, met thema's als 'Oermoeders', 'Faunen', 'Geboortebeelden' en 'Siamese tweelingen'.

Bert Wouters

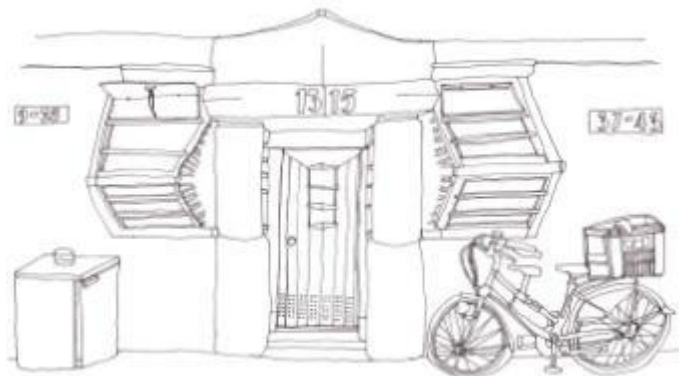
De tentoonstelling *Contrasterende Vormen* van Bert Wouters werd op zondag 1 maart 2015 geopend. Dit gebeurde door oud-stadsdeelwethouder Godfried Lambriex, een groot fan van het werk van Bert Wouters. Op Bert Wouters hebben Art Deco en de architectuur van de Amsterdamse School een grote aantrekkingskracht. De geometrische lijnen, maar ook de rondingen op strategische punten van een gebouw - kenmerken van de architectuur in de Amsterdamse School stijl -, komen in zijn schilderijen zwaar aangezet terug.

Bastiaan Meijer

De tentoonstelling van het werk van de kunstenaar Bastiaan Meijer werd op zondag 7 juni 2015 geopend. Dit gebeurde door architectuur-deskundige Vincent van Rossum. In zijn toespraak ging hij in op de bouwwerken van de Amsterdamse School en maakte hij een vergelijking met de insecten huisjes van Bastiaan Meijer. Speciaal voor de expositie had Bastiaan Meijer namelijk insectenhuisjes van roodkeramiek gemaakt van beroemde bouwwerken van de Amsterdamse School. Het betrof verschillende huisjes: van Het Schip en De Dageraad tot Radio Kootwijk en een transformator huisje uit Groningen. De huisjes waren door hem op een bamboestok bevestigd en stonden in de tuin van het museum. Veel van deze huisjes werden, zoals de bedoeling was, tijdens de tentoonstelling door insecten gekraakt.

Onno Blase

Op zondag 4 oktober 2015 volgde de opening van het werk van de kunstenaar Onno Blase. Het ging vooral om illustratief werk dat geëxposeerd werd aan de muren van de lunchroom van het museum. De kiosk werd ingericht als tekenatelier. Speciaal voor deze tentoonstelling had Onno Blase een serie tekeningen gemaakt. Deze tekeningen waren een vertaalslag van de Amsterdamse School naar zijn eigen stijl van illustreren.

EXPOSITIES IN BEZOEKERSCENTRUM DE DAGERAAD

Bezoekerscentrum De Dageraad heeft een vaste expositie over Plan Zuid en de Amsterdamse School. Deze vaste expositie liep door in 2015 maar werd afgewisseld met twee tijdelijke exposities.

Expositie Tine Baanders: Ferm, kloek & eerlijk

Op 14 maart 2015 opende onder de titel 'Ferm, kloek & eerlijk' een tentoonstelling over de kunstenares Tine Baanders. Zij was naast ontwerpers zoals Fré Cohen en Ella Riemersma, één van de meest succesvolle vrouwelijke grafische kunstenaars van het Interbellum. Deze tentoonstelling gaf een inkijk in het werk en leven van deze markante grafisch ontwerper. Op de tentoonstelling werd door middel van een selectie uit een grote hoeveelheid foto's en brieven die bewaard zijn gebleven, een beeld geschetst van haar leven, haar netwerk en haar rol daarin. De tentoonstelling was te zien zijn t/m 27 september 2015.

Broos Baanders die samen met een aantal familieleden de tentoonstelling had vormgegeven, heeft ook een drietal lezingen gegeven over Tine Baanders.

Expositie Denkbeeld van Louis Deen

De tentoonstelling Denkbeeld van Louis Deen werd op 20 november in Bezoekerscentrum De Dageraad geopend. Het betrof een expositie van beelden van glas en hout. Louis Deen's vader was meubelmaker en ontwerper in de periode van de Amsterdamse School. Museum Het Schip exposeert ook meubels van hem. Het werk van Louis Deen is duidelijk door het werk van zijn vader geïnspireerd. Ook hij werkt ambachtelijk. Zijn uitgangspunt bij het beeldhouwen is "ik denk in beelden en ik beeld mijn denken".

ACTIVITEITEN

In Bezoekerscentrum De Dageraad zijn in 2015 ook enkele lezingen gehouden. Zo hield Maartje Brattinga op 16 mei een lezing over haar fascinatie voor Ernst Haeckel en zijn wunderschone vormen uit de natuur. Diens boek *Kunstformen der Natur* vormde een geweldige inspiratiebron voor de kunstenaars en architecten van de Amsterdamse School. Op 30 mei volgde een lezing van Ellen van Kessel, auteur van het boek "Margaret Staal Kropholler architect". Zij ging in op het werk van deze eerste vrouwelijke architect van Nederland. Na afloop was er een videodocumentaire over haar leven.

Open Monumentendagen

Op 12 en 13 september deden zowel Het Schip als De Dageraad mee aan de Open Monumentendagen. Er waren op beide dagen speciale rondleidingen. Zo konden bezoekers bij Het Schip woningen en ruimtes bezoeken waar ze anders nooit kunnen komen. Ook was er in de voormalige Catamaranschool, de toekomstige uitbreiding van het museum, een restauratieshow waar woningcorporatie Eigen Haard, aannemer Vastbouw, architectenbureau Archivolt en Van Milt Restaurateurs beeldend uitleg gaven over de restauratie van Het Schip. Zo kon men zien hoe bakstenen en dakpannen werden gemaakt. Ook werd de zoektocht naar de oorspronkelijke materialen en productiemethoden van kozijnen en ornamenten toegelicht.

Voor kinderen waren er zowel voorafgaand als tijdens de Open Monumentdagen speciale kinderrondleidingen.

In Bezoekerscentrum De Dageraad was tijdens de Open Monumentendagen als speciale attractie de documentaire “Wonen in Schoonheid” te zien over de geschiedenis van het Dageraad complex. Ook kon men mee met een rondleiding. In totaal zijn er deze dagen bij Bezoekerscentrum De Dageraad en Museum Het Schip bijna 1500 bezoekers geweest.

Museumnacht

Een speciale traditie is de deelname aan de Museumnacht. Deze werd op 7 november gehouden. In Bezoekerscentrum De Dageraad was aansluitend op het thema van de Museumnacht een spectaculair programma met als titel 'De vijf zintuigen van De Dageraad': **Kijk** met andere ogen in het donker, hoe **smaakt** architectuur, **voel** het schrift van een kunstenaar, wees in **stilte** ook architect, **ruik** De Dageraad van weleer. Buiten was er ieder uur een rondleiding met een gids, voorzien van een zaklantaarn.

WENDINGEN PLATFORM VOOR DE AMSTERDAMSE SCHOOL

PLATFORM WENDINGEN

Bijzonder succesvol is het online platform van Museum Het Schip: Wendingen. In een paar jaar is het uitgegroeid tot dé informatiebron over gebouwen, objecten en kunstenaars van de Amsterdamse School. In het hele land doen ambassadeurs mee door het leveren van inhoudelijke bijdrages. Eind 2015 stonden er al ruim 1000 beschrijvingen op de website. Ook werden er op de site inhoudelijke discussies gevoerd over lettertypes en vormgeving van de Amsterdamse School.

Op zaterdag 21 juni organiseerde Platform Wendingen een fotosafari door Plan Zuid. Ongeveer vijftien mensen namen gewapend met een fototoestel hieraan deel. De blik werd gericht op 'Plan Zuid' en dan vooral op de gebouwen en kunstwerken in de openbare ruimte. Twee maal trok een ploegje de buurt in: eerst in de Nieuwe Pijp en daarna de IJsselbuurt. Het resultaat was een grote diversiteit aan foto's met verrassende details. Veel van deze foto's zijn later gepubliceerd op Platform Wendingen.

RONDLEIDINGEN EN EXCURSIES

Museum Het Schip heeft als missie om de Amsterdamse School in haar volle breedte te tonen. Omdat veel Amsterdamse School-objecten buiten op straat staat organiseert het museum veel rondleidingen en excursies. Zowel bij Het Schip als de Dageraad zijn er tijdens de openingstijden ieder uur rondleidingen langs en rond het gebouw. Bij Het Schip is dat zes dagen en bij de Dageraad drie dagen in de week. Daarnaast organiseert het museum een groot aantal excursies. Dit kunnen wandeltochten zijn, maar ook fietstochten of bus-en bootexcursies.

Fietstochten

In 2015 zijn naast de bestaande fietstochten door Plan-Zuid van Berlage en langs de beelden van Hildo Krop ook een aantal nieuwe fietstochten georganiseerd.

Langs Industrieel Erfgoed in West

Een bijzondere fietstocht ging langs het Industrieel Erfgoed in West. De aanleiding om deze te organiseren lag in het feit dat 2015 uitgeroepen was tot het jaar van het industrieel erfgoed. Het Schip is onderdeel van de European Route of Industrial Heritage (EHRI) en heeft daarom een extra verplichting om het industrieel erfgoed te promoten. De eerste fietstochten zijn gehouden op 14 en 15 maart ter gelegenheid van 24 uur West. De belangstelling was erg groot waardoor ze later nog twee maal herhaald zijn. Voor de Noord-Hollandse kranten was deze activiteit aanleiding om uitgebreid aandacht aan Museum Het Schip te schenken.

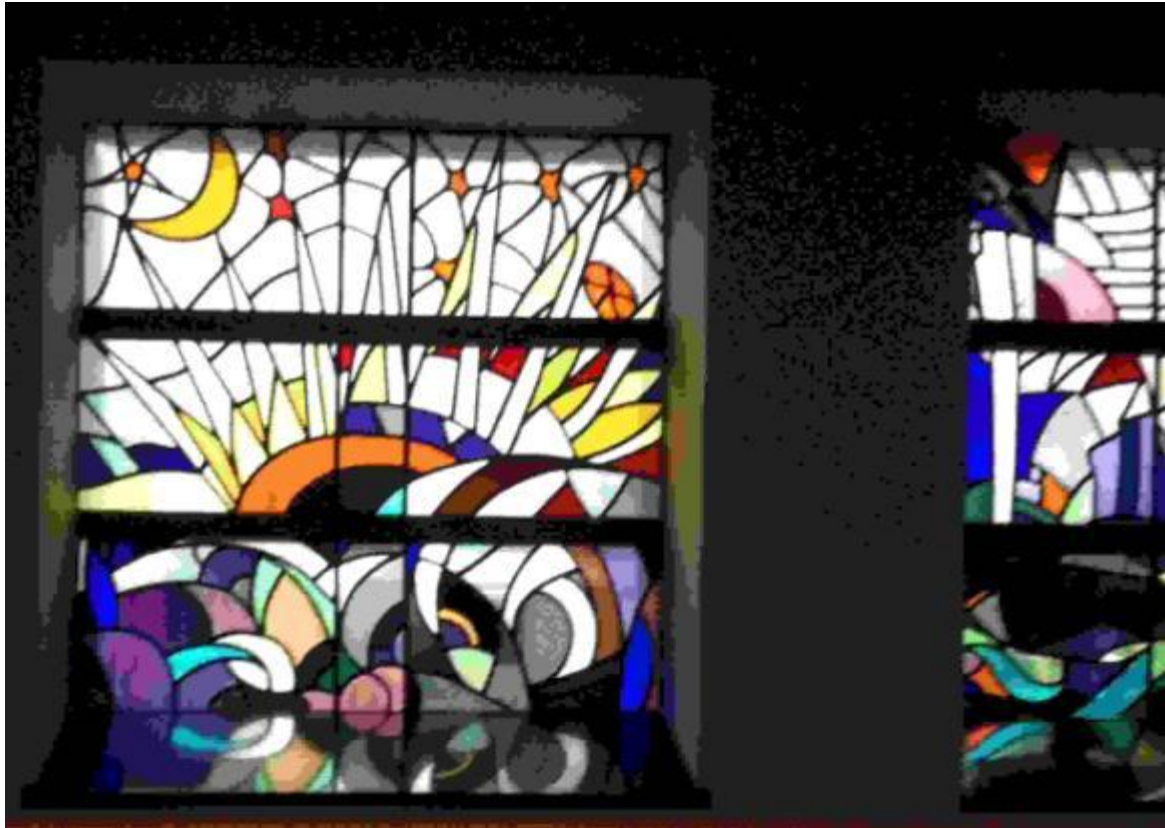
www.erih.net

European
Route of
Industrial
Heritage

Excursie Glas-in-lood

Een andere nieuwe excursie had glas-in-lood van de Amsterdamse School als thema. Deze fietsexcursie startte op het Mercatorplein en ging onder andere langs de Jeruzalemkerk, de Chassékerk en de Rozenkranskerk. In de Jeruzalemkerk werd door een medewerker van de kerk uitleg gegeven over de symboliek van de expressionistische glas-in-lood ramen. De tocht eindigde bij de Dageraad, waar een kleine expositie over de Amsterdamse School te bezichtigen was en men een film over de productie van glas-in-lood kon bekijken. Deze excursie heeft vier keer plaatsgevonden.

Bus- en boottochten

De bus- en boottochten van het museum worden nu al weer een aantal jaren gehouden en beginnen een begrip te worden. Ook in 2015 hebben deze plaats gevonden. Bij de boottocht ‘Over Arbeiderspaleizen en Zeekastelen’ vaart men langs de nieuwe woonbuurten in voormalige havengebieden en eindigt men bij Museum Het Schip. De bustocht begint bij Het Schip en gaat langs diverse hoogtepunten van de Amsterdamse School, waaronder Het Nieuwe Huis en de Minervalaan. Ook doet men op deze tocht Bezoekerscentrum de Dageraad aan. De boottocht is vier keer gehouden en de bustocht 8 keer.

Rondwandelingen

Museum Het Schip organiseerde ook verschillende wandelingen langs de Amsterdamse School. Bij Het Schip kon men wekelijks mee met een wandeling langs de Schatten van de Volkshuisvesting. Op 5 mei was er een speciale Vrijheidswandeling door de Spaarndammerbuurt, met na afloop een Vrijheidsmaaltijd in de Lunchroom van het museum.

In Plan Zuid is drie keer de wandeling van ‘Coöperatie naar de Dageraad’ gehouden, waarbij men Het Nieuwe Huis van woningbouwvereniging De Samenwerking kon bezichtigen. Twee keer was er een rondleiding door het Berlage Lyceum, waarbij men zowel de kunstwerken buiten als binnen kon bewonderen. In 2015 zijn ook twee nieuwe wandelingen geëntameerd.

Rondleiding De Baarsjes

Een nieuwe wandeling van het museum betrof de architectuur en kunst in De Baarsjes. Deze tocht startte op het Mercatorplein en eindigde bij het Sieraad, waar de deelnemers na afloop een kop koffie aangeboden kregen. De deelnemers waren zeer enthousiast omdat ze tijdens de wandeling konden ervaren hoe rijk en gevarieerd dit stadsdeel aan Amsterdamse School-architectuur is toebedeeld.

Cinetol en de Diamanten van Zuid

Een speciaal samenwerkingsproject heeft in 2015 tot een heel bijzondere rondleiding geleid. Museum Het Schip was namelijk gevraagd door de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) en Cultuurcluster Asscher om als curator op te treden voor een expositie over de geschiedenis van het gebouw Cinéto! in de Tolstraat. Ton Heijdra heeft deze taak namens het museum op zich genomen. Op zondagmiddag 13 september was als onderdeel van de Open Monumentendagen de opening. De expositie liet zien hoe het gebouw van de architecten Brinkman en Van der Vlugt zich in de loop der jaren heeft getransformeerd. Eerst van theosofische tempel, later tot theater, synagoge, bioscoop, moskee en uiteindelijk bibliotheek. Het gebouw is een hoogtepunt van het Nieuwe Bouwen maar heeft tegelijkertijd toch nog vele verbindingen met de Amsterdamse School. Al is het alleen al door de gemeenschappelijke inspiratiebron van de Theosofie.

Als onderdeel van de expositie heeft het museum iedere maand een rondleiding door de buurt georganiseerd. Deze rondleiding heette De Diamanten van Zuid en ging langs de verschillende architectuurstijlen. Men maakte niet alleen kennis met de Amsterdamse School maar ook met polderbebouwing, Art Nouveau, classicisme, 19e eeuwse speculatiebouw, Berlage's rationalisme, stadsvernieuwingsarchitectuur en Het Nieuwe Bouwen. Tijdens deze rondleiding bezocht men zowel de expositie in Bezoekerscentrum De Dageraad als de expositie in Cinéto!.

Het Scheepvaarthuis

De meest populaire rondleiding buiten Het Schip en De Dageraad is de rondleiding door het voormalige Scheepvaarthuis, tegenwoordig hotel Amrâth. Niet verwonderlijk want Het Scheepvaarthuis vormt samen met De Dageraad en het Schip één van de drie hoogtepunten van de Amsterdamse School. Het gebouw is zeer rijk gedecoreerd met glas-in-lood, houtsnijwerk en beeldhouwwerk van Amsterdamse School kunstenaars. Iedere zondagmorgen verzorgde het museum een rondleiding door dit gebouw en met enige regelmaat werd op verzoek ook doordeweeks een rondleiding gegeven. In 2015 hebben in het Scheepvaarthuis in totaal 1087 mensen aan een rondleiding deelgenomen.

EDUCATIE

Museum Het Schip is belangrijk voor het onderwijs. In 2015 zijn er alleen al bij Het Schip 1835 studenten en leerlingen geweest. Hiervan waren er 275 van de basisschool. Museum het Schip heeft een eigen educatieteam. In 2015 is een pilot gestart om basisscholen tot een bezoek aan Het Schip te stimuleren. Hiervoor is een lesbrief opgesteld. De reacties van de scholen waren positief. De pilot was een voorbereiding op de uitbreiding van het museum, waarbij een speciaal ambachtenlokaal zal komen, zodat het aanbod aan scholen uitgebreid kan worden.

Elke maand organiseerde Museum Het Schip ook één activiteit speciaal voor kinderen tussen de zes en twaalf jaar. De activiteit bestond uit een interactieve rondleiding met speurtocht en een korte tekenworkshop.

MAS-stagiaires

Bij het museum werkten regelmatig MAS-stagiaires. Dit zijn middelbare scholieren die een korte maatschappelijke stage lopen. Voor hen heeft het museum een speciaal werkprogramma ontwikkeld, waarbij de stagiaires kennis maken met de diverse facetten van een museum. Bij de MAS-stage doen de leerlingen werkervaring op en leren zij iets over de Amsterdamse School. De MAS-stagiaires hielpen mee in de lunchroom, maar interviewden ook bezoekers. In 2015 zijn er in het museum 14 MAS-stagiaires geweest.

Gewone stagiaires

Er hebben in 2015 ook weer stagiaires van voortgezette opleidingen bij het museum gewerkt. Mare Sommermeier deed namens de Reinwardt Academie het hele jaar onderzoek naar de potenties van Het Schip als Unesco Werelderfgoed. Twee andere stagiaires van de Reinwardt Academie hebben een bijdrage geleverd aan de registratie van de collectie. Konstantinos Moraitis kwam van een opleiding uit Griekenland en heeft tot maart meegedraaid in het museum.

DE BEZOEKERS

Het totaal aantal bezoekers in 2014 was 19.455. In 2015 is dit gestegen naar 23.833 bezoekers. Dit is een groei van ruim 22%. Deze groei was zowel bij Het Schip als De Dageraad. Van de bezoekers had 7946 een Museumjaarkaart. Het aantal bezoekers uit het buitenland bleef gelijk maar was procentueel iets minder: 22%

Per maand														
	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december t/m week 53	totalen	
Totaal Het Schip	1256	1468	1524	1518	1523	1119	1204	1602	2214	1753	1343	1041	17565	
Scheepvaarthuis	92	75	166	62	119	84	22	56	111	80	112	108	1087	
Avondbezoek Het Schip	9	18	57	34	10	15	0	0	0	23	9	8	183	
Bezoekerscentrum De Dageraad (na correctie dubbelrekening)														
	192	532	332	297	475	334	254	234	1362	252	574	160	4998	
Eindtotalen allen	1549	2093	2079	1911	2127	1552	1480	1892	3687	2108	2038	1317	23833	

PUBLICITEIT EN MARKETING

De groei van het aantal bezoekers is voor een deel gerealiseerd door extra energie te besteden aan marketing. Daarbij is ingezet op free publicity, waardoor de kosten beperkt zijn gebleven. Voor Museum Het Schip was de Uitmarkt belangrijk. Twee dagen lang zijn in de stand op het Museumplein folders uitgedeeld en passanten aangesproken om het museum te bezoeken.

Ook was het museum op 16, 17 en 18 april drie dagen lang aanwezig op de tweejaarlijkse Restauratiebeurs in Den Bosch. Samen met woningbouwcorporatie Eigen Haard werd informatie gegeven over de restauratie van Het Schip en de mogelijkheid het museum te bezoeken. De bezoekers van de beurs waren zeer geïnteresseerd. Niet verwonderlijk want de meesten hadden een directe relatie hebben met erfgoed, architectuur en volkshuisvesting.

Het museum heeft zich op meer plekken gepresenteerd, onder andere ook op markten in de eigen Spaarndammerbuurt, waaronder een markt in Buurthuis Horizon en de Soekmarkt op het Suikerplein.

Publiciteit

In 2015 heeft Museum Het Schip veel publiciteit gehad. Verschillende landelijke en regionale dagbladen hebben over het museum geschreven, waaronder de NRC, het Parool en de Noord-Hollandse kranten. Vooral de subsidie van de Getty Foundation aan Museum Het Schip kreeg veel aandacht. In een column van Het Financieel Dagblad schreef Hilda Bouma op 18 juli 2015 dat Het Schip volgens haar in Nederland onderschat was. Zij riep ondernemers op om de verbouwing van Het Schip te ondersteunen. Ook in het buitenland heeft Het Schip aandacht gekregen. In Neue Reiseberichte uit Duitsland werden de 'Palasten für Arbeiter' van de Amsterdamse School prominent als vakantietip genoemd. Ook besteedde de Franse reisgids Petit Fute aandacht aan het museum. Het museum is nu bijna in alle reisgidsen opgenomen. Een vriend van het museum die China bezocht, meldde zelfs dat Het Schip met een foto in een Chinese krant vermeld was.

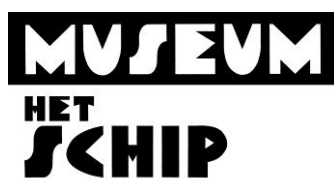
Het was niet alleen de geschreven pers, ook filmploegen kwamen langs. Het gebeurde zelfs dat op één dag twee filmploegen tegelijk aan het werk waren. Museum Het Schip kwam in twee uitzendingen voor van het programma De Strijd van de VARA. Op 9 oktober figureerde het krotje in de uitzending over de volkshuisvesting en op 4 december was het postkantoor de filmlocatie voor een aflevering over voormalig minister president Drees en het uitbetalen van AOW. TV Noord Holland heeft Het Schip gebruikt om nieuwe presentatoren te testen. AT5 maakte opnames voor het programma Aanbouw en SBS6 heeft opnames gemaakt voor het programma Nederland Presenteert, dat op zondag 16 augustus werd uitgezonden. Zelf heeft het museum opdracht gegeven aan Cityfilm voor een korte reclame in de Amsterdamse hotels.

Voor het museum waren ook de lokale kranten belangrijk, waaronder de Echo en de informatiekraant van de gemeente. Voor de buurtbewoners en de betrokkenen bij Het Schip hebben Eigen Haard en Museum Het Schip gezamenlijk twee keer een eigen krant uitgegeven, het Spaarndammer Journaal. Hierin werden de plannen voor de restauratie van Het Schip en de realisatie van het museum uitgebreid beschreven.

Nieuwe huisstijl

Een belangrijke verandering in 2015 was de nieuwe huisstijl van het museum. Zowel de website als het logo van het museum zijn ingrijpend veranderd. Na 15 jaar was dat ook wel nodig. Daarbij moest er ingespeeld worden op de uitbreiding. Museum Het Schip zal zich in de toekomst meer nog dan voorheen gaan presenteren als hét Museum van de Amsterdamse School. Zowel in het logo als op de website komt dit nu duidelijker naar voren.

Oud logo

Nieuw logo

Website en nieuwsbrief

De eigen website www.hetschip.nl heeft in 2015 als gevolg van de nieuwe huisstijl een volledige gedaantewisseling ondergaan. De vormgeving is aangepast aan de website van Platform Wendingen, zodat er nu sprake is van een eenheid in uitstraling. Op de website van Museum het Schip kunnen lezers alle informatie krijgen die ze nodig hebben. Aan de website is een reserveringspagina gekoppeld, zodat mensen zich direct kunnen opgeven voor excursies. In 2015 is daar ook een crowdfundingknop en een webshop aan toegevoegd. In vergelijking met 2014 is het aantal bezoekers van de website gestegen van 71.000 naar 89.000 unieke bezoekers.

Bijgewerkt t/m: 02 jan. 2016 - 07.15

Rapportageperiode: - Jaar - 2015 OK

Samenvatting					
Rapportageperiode Jaar 2015					
Eerste bezoek 01 jan. 2015 - 00.03					
Laatste bezoek 31 dec. 2015 - 23.59					
	Unieke bezoekers	Aantal bezoeken	Pagina's	Hits	Bytes
Bekeken verkeer *	<= 88,940 Exacte waarde niet beschikbaar in jaaroverzicht	155,521 (1.74 bezoeken/bezoeker)	688,518 (4.42 Pagina's/bezoek)	6,061,708 (38.97 Hits/bezoek)	190.13 GB (1281.95 KB/bezoek)
Niet-bekeken verkeer *			1,424,059	1,761,357	25.26 GB

* „Niet bekeken” is verkeer dat gegenereerd werd door robots of worms, of respons met een speciale HTTP-statuscode.

Het museum verstuurde maandelijks ook een digitale nieuwsbrief, waarop 3100 mensen zich hebben geabonneerd. In 2015 is deze nieuwsbrief in totaal 13 keer verstuurd.

Facebook en Twitter

Voor het museum zijn sociale media belangrijk. Het museum beschikt over zowel over een Twitter- als een Facebookaccount. Met name Facebook is belangrijk als interactief communicatiekanaal. In 2015 is hieraan veel zorg besteed. Regelmatig zijn hierop grote en kleine nieuwsfeitjes gepubliceerd. Eind 2015 was het aantal 'likes' gegroeid tot 1750.

BEHOUD EN BEHEER COLLECTIE

Museum Het Schip is een erkend museum. Dat houdt rechten in, zoals het gebruik van de Museumjaarkaart, maar ook plichten. Museum Het Schip moet voldoen aan de ethische code van musea en heeft een grote verantwoordelijkheid voor het behoud en beheer van de collectie. In 2015 is extra energie besteed aan de registratie van de collectie in het Adlib systeem. Ook is geïnvesteerd in de restauratie van een aantal collectiestukken, waaronder een buffet van architect Baanders, een lamp van Michel de Klerk en straatmeubilair.

Schenken en aankopen

Ter voorbereiding van de uitbreiding van het museum is veel geïnvesteerd in het verwerven van collectiestukken die nodig zijn voor de toekomstige vaste expositie. Er is overleg geweest met een aantal musea en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) over het uitlenen van collectiestukken. Daarnaast heeft het museum ook een klein budget gereserveerd voor het aankopen van collectiestukken die noodzakelijk zijn bij de presentatie. Zo is er beeldhouwwerk aangekocht van Hildo Krop, Hendrik van den Eijnde, Theo Vos en Willem Brouwer. Een bijzondere aankoop waren twee architectentekentafels uit de jaren twintig.

Het museum heeft ook collectiestukken geschonken gekregen. De meest bijzondere schenking was een Amsterdamse School boekenkast uit 1926, die toegeschreven wordt aan architect Piet Kramer.

ORGANISATIE

Museum Het Schip is een stichting met een stichtingsbestuur en daaronder een directeur, Alice Roegholt. In het kader van de professionalisering van het museum en de eisen van goed Cultural Governance is in 2015 een Bestuursreglement en een Directiereglement opgesteld. Dat vormt nu de leidraad voor het bestuurlijk handelen.

Bestuurswisseling

Begin 2015 is Menno Jonker teruggetreden in het bestuur. Zijn plaats is toen overgenomen door Ab Vos, die al vele jaren bij het museum betrokken was. Een tweede bestuurswisseling had te maken met het plotseling overlijden van onze voorzitter, Hein de Haan. Vanaf het eerste uur was hij betrokken bij de opbouw van het museum. Voor het museum maar ook voor heel Amsterdam is hij belangrijk geweest. Dat toonde wel de overweldigende belangstelling bij zijn uitvaart..

Het museum heeft een nieuwe voorzitter gevonden in Vladimir Stissi, die ook al bij het museum betrokken was en een grote kennis heeft over de Amsterdamse School en diens voorman Michel de Klerk.

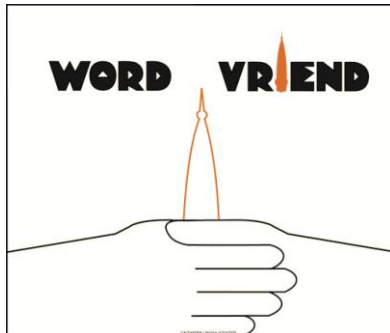
Om een vinger aan de pols te houden bij de uitbreiding van het museum heeft het bestuur regelmatig vergaderd. Vaak ging het over de begroting en het aanstellen van medewerkers. In de tweede helft van het jaar is ook uitvoerig gesproken over het nieuwe beleidsplan voor de periode 2017-2020. Daarbij werd het bestuur ondersteund door Boris Franssen die het museum ook al bij het vorige beleidsplan had geadviseerd.

Initiatiefgroep Museum Amsterdamse School

Naast het bestuur bestaat binnen het museum ook een adviesgroep, de Initiatiefgroep Museum Amsterdamse School, kortweg de IMAS. Hierin zitten vertegenwoordigers van de corporaties

en de gemeente. De IMAS is in 2015 in totaal vier keer bij elkaar geweest Ook hier was de uitbreiding van het museum een belangrijk onderwerp..

Vrienden

Het museum kan alleen functioneren als er een breed draagvlak voor de activiteiten is. Om dit draagvlak te creëren heeft het museum een vriendenorganisatie. Er is een stuurgroep die de werving verzorgt. In 2015 heeft deze stuurgroep twee keer een speciale Vriendenmiddag georganiseerd. Eén vriendenmiddag bestond uit een tour bij het Schip met informatie over de restauratie, de andere middag stond in het kader van de expositie over de geschiedenis van Cinetol. Eind 2015 waren er 110 vrienden.

Medewerkers

De organisatie van het museum wordt draaiend gehouden door een kleine kernformatie aan personeel. Deze medewerkers verzorgen het kantoor, de planning, de reserveringen en de dagelijkse organisatie. Er is een speciale medewerker die verantwoordelijk is voor het collectiebeheer. Daarnaast beschikt het museum over een pool van 25 freelancers, al dan niet ZZP'er of in dienst van de payroll organisatie Tentoo. Deze medewerkers werden vooral ingeschakeld voor rondleidingen en excursies.

In 2015 zijn er extra medewerkers aangetrokken ter ondersteuning van de uitbreidingsplannen. Eén medewerker is aangehaakt om het educatiebeleid te verzorgen en twee andere medewerkers zijn gevraagd teksten te schrijven en foto- en filmmateriaal te verzamelen voor de nieuwe vaste expositie over de Amsterdamse School.

Vrijwilligers

Het museum kan niet functioneren zonder vrijwilligers. Zij maken het mogelijk dat veel activiteiten doorgang kunnen vinden. Het zijn vaak verborgen krachten die niet opvallen. Toch verzetten ze veel werk. Bij het museum waren in 2015 ongeveer 25 vrijwilligers op allerlei niveaus actief. In het bestuur, de sponsorwervingsgroep, de werkgroep educatie, de tentoonstellingsgroep, het Platform Wendingen, enzovoorts.

Het tekort op de jaarrekening van 2014 heeft het museum er toe aangezet om nog meer dan voorheen het vrijwilligersbeleid te versterken. Via de Vrijwilligerscentrale zijn nieuwe vrijwilligers geworven voor taken waarvoor het museum geen financiële middelen heeft maar die toch gedaan moeten worden. In 2015 ging dat vooral om het gastheer- en gastvrouwschap bij Bezoekerscentrum de Dageraad. Ook is een vrijwilliger geworven voor het uitvoeren van onderhoudsklusjes. Het is de bedoeling dat het vrijwilligersbeleid de komende jaren verder uitgerold gaat worden.

FINANCIËN

De basis van een organisatie zijn goede Financiën. De groei van het museum heeft ook een verdere professionalisering van de boekhouding gevegd. Gebeurde voorheen de boekhouding door een vrijwilliger van het museum, in 2015 is besloten om een ervaren boekhouder aan te trekken: het administratiebureau Jan Willem Dingemans. Dit bureau verzorgde al de opzet van de boekhouding, de salarisadministratie en de belastingaangifte. Daar is in 2015 de gehele boekhouding bijgekomen. Het versturen van rekeningen en het controleren van debiteuren en crediteuren bleef door de medewerkers van het kantoor gebeuren.

De jaarrekening van 2015 is net als in 2014 opgesteld door Alletto accountants & adviseurs. Deze jaarrekening is voorzien van een samenstellingsverklaring. Accountants Visser & Visser uit Gouda is in het kader van de verdere professionalisering gevraagd om een onderzoek te verrichten naar de interne beheersing van Museum Het Schip, zodat de organisatie van het museum aan alle eisen van subsidiegevers kan voldoen. Dit onderzoek heeft eind 2015 plaats gevonden.

Fondsen en Sponsorwerving

Er is in 2015 hard gewerkt aan het binnenhalen van donaties voor de uitbreiding van het museum. Fondsen zijn benaderd en er is een crowdfundingactie gestart onder Vrienden en bezoekers. Dit heeft een behoorlijk resultaat opgeleverd. In totaal is er in 2015 een bedrag van €1.446.407,- in de vorm van toezeggingen aan subsidies en giften voor de uitbreiding opgehaald. Vijf donateurs hebben een overeenkomst gesloten waarbij ze toezeggen dat ze vijf jaar lang ieder jaar een bedrag zullen doneren. Aan uitgaven voor de uitbreiding is in 2015 een bedrag van €433.210 besteed.

Cultureel ondernemerschap

Museum Het Schip was weer een goed cultureel ondernemer. Een belangrijk deel van de omzet is behaald door het verwerven van eigen inkomsten. Naast entreegelden en excursies was dat ook horeca, de boekwinkel en merchandising. Een primeur voor het museum waren de in China geproduceerde ijskastmagneten met foto's van Het Schip en De Dageraad.

Verlies en winst

Het verlies in 2014 was €19.094. Dit was een groot bedrag en noopte het museum om maatregelen te treffen om het verlies in 2015 te beperken. Dit is vooral door de inzet van meer vrijwilligers gelukt. De jaarrekening toont nu een kleine winst €5.075.

De totale uitgaven in 2015 bedroegen €462.234. Hiervan is €113.070 besteed aan activiteitenlasten, €242.613 aan personeel en sociale lasten, €59.490 aan huisvestingskosten en €47.061 aan kantoorkosten, afschrijvingen en overige kosten.

De totale inkomsten waren €467.309. Hiervan is €225.880 verkregen door subsidies, donaties en sponsoring voor de lopende exploitatie. Aan directe eigen verdiensten vanuit de exploitatie is €236.666 verkregen. De overige baten waren €4.763.

DONATEURS MUSEUM HET SCHIP UITBREIDING

VSB fonds,
iedereen doet mee

Stichting
Drs. C. van Zadelhoff
Fonds

Stichting DOCo
Charitas

 bouwfonds
cultuurfonds

amsterdamse
federatie van
woningcorporaties

 VERENIGING
REMBRANDT
SPONSOR VAN
HET OPENBAAR
KUNSTBEZIT

The Getty
Foundation

 Gemeente Amsterdam

 EIGEN HAARD

PROVINCIE
 Noord-Holland

De Kattendijkse Drucker
stichting

 *Stichting Waaier
der Doopsgezinden*

M
FONDS 21
mondriaan
fonds

**Hendrik
Muller
fonds**

 GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING

 P.W. JANSSEN'S
FRIESCHE STICHTING

 JANIVO
STICHTING

**VAST
BOUW**

De Gijsselaar-Huisman Fonds

ARS Donandi + W.J.O. de Vries fonds

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
Van Lange Fonds

en vele Vrienden en Donateurs

KERNGEGEVENS EIND 2015

Stichting De Golf (handelsnaam Museum Het Schip).

Het museum is lid van Amsterdam Marketing en de Nederlandse Museumvereniging en aangesloten bij Museumjaarkaarten en de I Amsterdam Card.

BTWnummer 8059.32.896.B.01
Kamer van Koophandel: 41217024
ANBI status

Bestuur Museum Het Schip, stichting De Golf:

Vladimir Stissi, voorzitter
Remy Hulkenberg, penningmeester
Ab Vos, secretaris
Bestuurlijke ondersteuning: Nora Kikkert

Vaste medewerkers:

Alice Roegholt, directeur
Erlynn Pasanea, financiële administratie en beheer
Richelle Wansing, personeelsadministratie
Eliza Perez, collectiebeheer
Menje Almekinders, Programmamaker en horecamanager

Projectleiders

Alphonsine Raedecker, Bezoekerscentrum de Dageraad
Jasmijn van Houten, Kunstproject
Ton Heijdra, Financiën
Heske Dam, Vaste expositie
Paul Rohlfs, Verbouwing
Joa Vitalis, Educatie en rondleidingen,

De Initiatiefgroep Museum Amsterdamse School (IMAS)

Ab Vos (Voorzitter)
Liesbeth Draaijer (Eigen Haard)
Ton Heijdra (Stichting De Golf)
Alice Roegholt (Stichting De Golf)
Paul Nieuwenhuis (Stadsdeel West)
Egbert de Vries (Federatie)

Annemarie van Gils (De Alliantie)
Pim de Ruiters (Stadgenoot)
Niko Koers
Gijs Mol (Projectmanagementbureau, gemeente Amsterdam)
Secretariaat IMAS: Berthilde Lammertink (Federatie van Amsterdamse Woningcorporaties)

Stuurgroep Vrienden

Klaas Kars
Els Salverda
Ton Heijdra
Lieneke Poelman, voorzitter
Harry de Bruin
Erlynn Pasanea

Sponsorwervingsgroep

Niko Koers
Ab Vos
Ton Heijdra
Lieneke Poelman
Cisca van der Leeden
Bart Bozelie
Els Salverda
Leo Bogers

Werkgroep Expositie

Heske Dam
Onne Brouwer
Barend Blom
Joao Vitalis
Nora Kikkert
Eliza Perez
Alice Roegholt
Ton Heijdra
Steve Cok
Nikki Manger

Werkroep Educatie

Marjon van Wier
Sophie Cuppen
Joao Vitalis

Redactie Wendingen

Niko Koers, hoofdredacteur
Richelle Wansing, redacteur
Ron Conijn, redacteur
en twintig 'correspondenten' verspreid over Nederland

Museum Het Schip
Spaarndammerplantsoen 140
1013 XT Amsterdam
Postadres: Oostzaanstraat 44
1013 WN Amsterdam
www.hetschip.nl
info@hetschip.nl
020-6754850
Openingstijden:
Dinsdag t/m zondag
Van 11.00 -17.00 uur

Bezoekerscentrum De Dageraad
Burgemeester Tellegenstraat 128
1073 KG Amsterdam
Openingstijden
Vrijdag t/m zondag
Van 11.00 -17.00 uur

Platform Wendingen
www.amsterdamse-school.nl